

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

דבר העורך

בדיקת תפילין ביום אחד

בו ביום: כל אחד מכיר את המראה המצוי: בפתח בית כנסת יושב סופר ליד דוכן, וכלי מלאכתו עמו, ובקרבנות מתנוסס שלט המפרסם שניתן למסור לו תפילין לבדיקה ולקבלם חזרה עוד באותו יום, כדי שיוכל המוסר להניחם למחרת בבוקר; לפעמים מקבל בודק כזה כעשרה זוגות תפילין לבדיקה.

חשוב לדעת, מה שכתב בספר **סת"ם מורה דרך לקנייה, שימוש ובדיקת סת"ם** (פרק צ) שלפי קביעת המומחים, בדרך כלל לא כדאי למסור תפילין לבדיקה כשהבודק מתחייב להחזיר את התפילין באותו יום ובודק תחת לחץ, הבדיקה צריכה להעשות במתינות וביסודיות ובהירות הראויה, בלי לחץ לגמור ולהחזיר מיד.

גם כאשר הבודק מעסיק שנים שלשה מגיחים, עדיין הרבה עבודה לפניו; פתיחה, בדיקת הפרשיות והבתים, תיקונים, תפירה, סגירה וצביעה, וההתחייבות שהתפילין הללו (ועוד עשרה כמותן) יהיו מוכנות בו ביום עומדת לו לרוועץ. ולכן יש להעדיף בדיקה שאינה מהיום להיום וישאל בינתים תפילין מגמ"ח וימתין בסבלנות. ואם נחוץ לו לקבל את תפיליו בחזרה בו ביום, יתנם לבדיקה אצל סופר פרטי מומחה, שיוכל לקבל על עצמו תנאים אלו.

פעמים רבות מוצגת תעודה סמוך לדוכן המעידה על סמכות המגיה, וכדאי לבדוק האם היא תעודה רק לכתבת סת"ם או גם לבדיקת סת"ם. שכן בכדי להגיה סת"ם צריך תעודה מיוחדת בדירוג גבוה יותר מכותב סת"ם, ולא לכל בעלי הזכונות קיימת תעודה כזו.

בדיקה הבאה: ישנם בודקי תפילין, שבגמר תהליך הבדיקה מדביקים מדבקה על הנרתיק החיצוני, בדבר מועד הבדיקה הבאה לתפילין, ומציינים את התאריך בו יעבור 3.5 שנים בו כניכול יפוג תוקף הבדיקה וצריך לבדוק שוב. זה אינו נכון ומטעה את הלוקחות, שהרי אין חיוב לבדוק כעבור 3.5 שנים כי אם בתפילין שמניחם רק לפרקים, אבל תפילין שמניחם כל יום יש להם חזקת כשרות, ואדברה בדיקות תכופות עלולות לקלקל את הבתים והפרשיות.

וכן צריכים לרשוש על גבי המדבקה, שאם לא יניחו את התפילין במשך 30 יום, יש לבדוקם כעבור 3.5 שנים, אבל אם יניחו את התפילין אחת ל-30 יום, אין צורך לבדוק כי אם פעם אחת בשנים רבות.

בברכת התורה
ועקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'בדיקת מזוזות ישנות'

ונכתבתם על מזוזות ביתך

תקציר: במסגרת סדרת הגיליונות בנושאי כשרות סת"ם, נושא הגיליון הראשון (מספר 358) הגהת סת"ם. נושא הגיליון השני (מספר 359) 'בדיקת תפילין ישנות'. נושא הגיליון הנוכחי (מספר 360) 'בדיקת מזוזות ישנות'.

כעבור איזה פרק זמן קבעו חז"ל לבדוק את המזוזות - של יחיד ושל רבים, ומה הדין בזמננו? האם צריך לבדיקה מגיה מומחה בחסירות ויתירות? ששמורי לבדיקה האם חייב להניח מזוזה אחרת בינתיים? והאם יש לברך בשעה שמחזיר את המזוזה לאחר הבדיקה?

1. מועדי הבדיקה

יחיד ורבים: מבואר בגמ' (יומא דף יא.), ונפסק ברמב"ם (הלכות תפילין ומזוזה פרק ה הלכה ט), ובוש"ע (יו"ד סימן רצא סעיף א), מזוזה של יחיד צריך לבדוק פעמיים בשבוע (=7 שנים), ושל רבים צריך לבדוק פעמיים ביובל (=50 שנים).

וכתב הגר"ח קניבסקי זצ"ל (פרשה פתוחה מזוזה פרק ב הלכה טו, מסכת מזוזה סימן רצא ס"ק ג, מסכת מזוזה פרשה סדורה אות ע), שכן דעת רבי שמעון **בברייתא** (מסכת מזוזה פרק ב הלכה טו) לגבי של רבים פעמיים ביובל שידבק פעם אחת ל-25 שנה, וממילא פעמיים בשבוע פירושו פעם אחת ל-3.5 שנים, והטעם שלא פירש בשל יחיד פעם ב-3.5 שנים, ושל רבים פעם ב-25 שנה, כיון שלא רצה להאריך. וכן נקט בספר **יוסף אומץ** (אות תעט), והגר"ש **ואזנר זצ"ל** (מבית לוי חלק ד עמוד קלז אות יג-יד, ענייני יו"ד עמוד ש"ג אות א'), ושו"ע **המקוצר** (סימן קסז סעיף כד), ו**שערי המזוזה** (פרק כ הערה ב) בשם **קונטרס המזוזה** (סימן רצא ס"ק ב), שצריך לבדוק אחת ל-3.5 שנים. וכתב **בבירור הלכה** (יו"ד סימן רצא עמוד תא), אף שמבטא נראה שאין צריך לבדוק בדיוק כעבור 3.5 שנים, מכל מקום לענין דינא קשה להקל נגד האחרונים שכתבו בסתמא לבדוק פעם ב-3.5 שנים.

מאידך **בחוט שני** (הלכות מזוזה עמוד קלה) כתב ש"פעמיים בשבוע שנים" פירושו שלא יעברו שבע שנים בלא בדיקה, וכאשר בדק לפני שקבע אותה בודל, ובסוף שבע שנים בדק שוב, כבר

את המזוזה ועליין בכל אות אם היא לא נקבעה, כיון שעשויה להירקב ולהתבלות באורך הימים. והביא החת"ס, מה שכתב הרמב"ן על הפסוק (דברים פרק ח פסוק ד), שְׁמֹאלָךְ לֹא בָלָתָה מִקְעָלֶיךָ, שאם תכסה את הקורה בשמלה חדשה בארבעים שנה, תבלה אף על פי שאין בה זיעה. ומסיים החת"ס, כל שכן מזוזה שבהלכה החומה והגשמים הלכתיים רגילה היא, להירקב.

וכן נקטו במשניות שלום (סימן רצ"א ס"ק א), ובמאורות נתן (סימן פח ס"ק ד), ובלבושי עוז (הלכות מזוזה עמוד רכח), והגרש"א זצ"ל (ועלהו לא יבול חלק ב סוף אות קל), שמספיק הגהה של אדם רגיל. והוסיף בחוט שני (מזוזה עמוד קלה) שלא מספיק לבדוק בהעברה בעלמא במבט אחד שאי אפשר לתפוס את הכל, ולפעמים במקום אחד במזוזה מתקלקל יותר, אלא צריך שיקרא את כל המזוזה ויראה שלא נתקלקל שום אות.

ומכל מקום מבואר בפרי מגדים (או"ח סימן לט אשל אברהם ס"ק טו), וספר אגור באהליך (פרק לט סעיף יא), שהמרהבה לבדוק על ידי סופר מומחה הרי זה משובת. וכתב בגמול ליליון לענין הלכה על פי מגיהים מומחים, שיש ענין גדול לתת לסופר מומחה, כי קשה לאדם שאינו מומחה, לשים לב האם נחלש צבע שחרורית האותיות, ואם יש תחילת מחיקה שנפרדו איברי האותיות מגוף האות, וחשש חיבור לאותיות אחת. ובפרט אם רוב המזוזה נראית בסדר לא ידע מה לבדוק, ולפעמים צריך שאלת חכם.

בזמננו: מכיון שמטרת הבדיקה היא לוודא שלא נגנב ולא נרקב, נקטו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה תפילה פרק ד דבר הלכה אות נב, ועלהו לא יבול חלק ב אות קל), והגרש"א אלישיב זצ"ל (וישמע משה פסקי הגר"ש גמול שו, מזוזות ביתך אות ד הערה 24, לקט הלכות מצויות במזוזה פרק ד תשובה יא), והגרש"פ שינברג זצ"ל (צהר חלק יג עמוד ג אות א), והשולחן גבוה (סימן רצ"א אות א), הובא בקול יעקב (סימן רצ"א ס"ק ב), שכיום שהמזוזה מונחת אצלנו כשומרו, בתוך חצי שעה אטום למים מפלסטיק איכותי וזוכיית וכדומה, והקלף אינו נוגע במשקוף ואינו נרטב מהגשם, ומיגן גם באמצעות ניילון נצמד, ובמציאות אין חשש נרקב, וגם אין לחוש שנגנב שהרי רואים אותו לפנינו, אין חיוב בדיקה פעמיים בשבוע שאין לחוש שמא נטמטשו האותיות. והעיד הג"ר אהרן גולדברג שליט"א (לרבי הילכתא), שסבבו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל הקפיד לא לפתוח את המזוזה, וביקש שיתקינו את המזוזה בזוכיית מעין מבחנה סגורה וחתומה.

מאידך לדעת הגר"ח קניבס זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל (לקט הלכות מצויות במזוזה פרק ד תשובה יא והערה ל), והג"ר עזריאל אויערבאך שליט"א (לבושי עוז הלכות מזוזה עמוד רכח), וכן נקט בספר אגור באהליך (פרק לט סעיף ד), שנשאר חיוב בדיקה שקבעו חז"ל גם באופן שהמזוזות מונחות בנרתיק אטום וסגור, כי לפעמים האותיות נסדקות על ידי שינוי קור וחום וכדומה.

3. של רבים פעמיים ביובל

טעם ראשון: פירש רש"י (ד"ה ושל רבים), הביאו הש"ך (ס"ק א), בשל רבים כגון שערי חצירות ומדינות ועירות רק פעמיים ביובל, כדי שלא להטריחו הרבה, שאם כן כל אחד יאמר שחביוני יעשו.

טעם שני: על פירוש רש"י הקשו בתוס' ישנים (ד"ה ושל) ותוס' הרא"ש (ד"ה ושל) הובאו בריטב"א (ד"ה ושל), אם משום טירחה מדוע הגמ' מביאה על כך את המעשה של אטבין שבא ליד סכנה, שהיה מונח מזוזות בשוק העליון של ציפורי ומצאו קסדור אחד ונטל ממנו אלף זוז, הרי לדעת רש"י טעם הקולא של רבים אחד מחשש סכנה. לכך פירשו בעלי התוס' וכן פירש הראב"ה, שטעם

נחשב שבדק פעמיים בשבע שנים. ולכן הגמ' נוקטת את הלשון 'פעמיים בשבוע' כלומר שלא יעבור שבוע שנים בלא בדיקה, ולא פעם אחת בכל 3.5 שנים, וכן יש לפרש גם 'פעמיים ביובל' שמספיק שבדק לפני הקביעות במשקוף, ובדיקה נוספת בסוף חמישים שנה. והוסיף בחוט שני, ששמע שכמדומה לה' משה דויטש זצ"ל, ואפשר שכן למד מתורתו של הרמב"ם זצ"ל.

ולדעת הגרש"א זצ"ל (ועלהו לא יבול חלק ב אות קל) ושו"ע המקוצר (סימן קסז סעיף כד), מסתבר שאין צריך לצמצם הזמן, למנות בדיוק ג' שנים ומחצה מהבדיקה האחרונה, שאם כן מדוע נקטו בסתם פעמיים בשבע שנים, ונראה שאם בודק פעם בג' שנים ופעם נוספת בד' שנים, מקיים חובת בדיקה כראוי.

תזכורת: ומנהג מהר"ם מינץ (יוסף אומץ מנהגי פפד"מ סימן תעט, בית ברוך ח"ב קונטרס המזוזה סימן רצ"א אות ג), והגר"ש דבליצקי זצ"ל (בנתיבות הלכה חלק מז עמוד 919, דרך ישרה פורים עמוד קעג), לבדוק את המזוזות בכל שנה עיבור בחודש אדר, ובלי זה קשה לזכור מתי צריך לבדוק. ואין קפידא לבדוק מיד ביום שנגמר 3.5 וחצי שנים שהרי אמרו 'פעמיים בשבע שנים'. ויש שהציעו לבדוק את המזוזות בזמן 'ביעור מעשרות' בערב פסח של שנה רביעית ושביעית.

אנשי מעשה: כתבו במטה אפרים (או"ח סימן תקפ"א ס"ק י), ובקיצור שולחן ערוך (סימן קכ סעיף ג), ובשער המלך (שער הראשון פרק א דרוש א) ובספר צוואה מחיים להגר"ח פלאג'י, ובספר עולת החדש (לבעל התשובה מאהבה חלק א סוף דרוש ה), שכל זה מצד הדין אבל אנשי מעשה נוהגים לבדוק את התפילין והמזוזות כל שנה בחודש אלול.

וכתב באור לציון (שו"ת חלק ד פרק א סימן 1) שגם כאשר בודק אחת לג' וחצי שנים, יש ענין לבדוק באלול כדי לקיים מנהג אנשי מעשה, ולכן יבדוק כל אלוש שנים בחודש אלול, ויצוין לעצמו כמה זמן עבר מהבדיקה הקודמת.

2. טעמי הבדיקה

נרקב נגנב נמחק: נחלקו הראשונים בטעם חיוב הבדיקה, לדעת רש"י (יומאי יא, ד"ה מזוזה נבדקת), ותוס' (מנחות מג. סוף ד"ה תפילין), ושו"ת בעלי התוס' (סימן עז) בשם מהר"ם רוטנבורג, והרא"ש (הלכות קטנות להרא"ש תפילין סימן לא), טעם הבדיקה מחשש שנרקבה. עוד פירש רש"י שטעם הבדיקה מחשש גניבה. ולדעת הרמב"ם (שם), טעם חיוב הבדיקה שמא נקרעה ממנה אות אחת או נמחקה, מפני שהיא קבועה בכתלים מרקבת.

וכתב הרד"ק (בהגהות כתב יד), הובא בשו"ר ברכה (להחיד"א, יורה דעה סימן רצ"א אות א), שלפי הפירוש השני ברש"י שנבדקת אם נגנבה, לא צריך לבדוקה מבפנים ומספיק לוודא שלא נגנבה המזוזה, ועל זה סומכים רוב העולם שאין בודקים האם נרקבה. אבל לשיטת הרמב"ם שפירש כפירוש הראשון ברש"י שהחשש הוא אולי הקריבה המזוזה, צריך לבדוק גם מבפנים, ונכון לכל ירא שמים להחמיר.

ונחלק עליו בשו"ר ברכה (שם), שלא שייך לסמוך על הפירוש השני ברש"י, כי רש"י נקט את שתי החששות, ויש לחוש לשני הטעמים מעיקר הדין אף מצד חומרא.

קריאה: וכתב ההתם סופר (שו"ת חלק ב י"ד סימן רפג), הביאו הפתחי תשובה (יו"ד סימן רצ"א ס"ק ג), על פי המבואר ברש"י ותוס' שהבדיקה הוא מחשש רקבון, כיון שמתחילה קודם קביעותה כבר נבדק כדיו, שוב לא צריך בדיקה נוספת על ידי מומחה שבקי בחסריו ויתיריו, אלא כל אדם יכול לבדוק, אבל צריך לפתוח

ריעותא: כתב הגר"ר משה פיינשטיין זצ"ל (אגרות משה חלק י"ד חלק א סימן קפג), ובספר **מעורר ישנים** (סימן קעג), והגר"ח קניבסקי זצ"ל (פרשה סדורה סוף מסכת מזוזה ס"ק עא, סימן רצא שער הציון ס"ק ט), שאם נולד ריעותא בכשרות המזוזה צריך לבדוקה מיד, כגון שירדו עליה גשמים, או שסיד את הבית וקיים חשש שמא נפל סיד על המזוזה, ולכן בעת צביעת המשקוף יש להשגיח שלא ינזקו המזוזות. וקעין מה שכתב **במשנ"ב** (סימן ט"ז ס"ק כו) לגבי תפילין שנפלו למים צריכים בדיקה מיד שמא נמחק הכתב או נתקלקל.

מזוזה חילופית: כשמסיר המזוזה לבדוק, נחלקו גדולי הפוסקים אם צריך להניח בנתיים מזוזה אחרת או לא. לדעת **העמק ברכה** (מזוזה אות יא), ו**שבט הקהתי** (חלק א סימן רעג), ו**פתחי מזוזות** (ס"ק ב), ו**שערי המזוזה** (פרק א סעיף לא, פרק כ סעיף יב), והביא שם כמה מראי מקומות בענין, המסיר מזוזה לשם בדיקה, אינו מחויב להניח בנתיים מזוזה אחרת במקומה, ולכתחילה ישתדל להחזירה באותו יום. ומנהג הגר"ר משה פיינשטיין זצ"ל (רבבות אפרים חלק ה סימן תקמח), כאשר היה צריך להגיע את המזוזות, הוריד את כולן כאחת ומסרן להגהה, ולא חשש במה שהבית יעמוד בינתיים בלי מזוזה.

מאידך לדעת **התשובות והנהגות** (חלק א סימן תרגג), וספר **אגור באהליו** (פרק ט סעיף לב, סעיף לה), ו**דעת קדושים** (ס"ק א), ו**רבבות אפרים** (ש"ת חלק ה סימן תקמח), כאשר מגיה ומחזירו מיד אפשר לסמוך על המנהג שלא לקבוע מזוזה אחרת, אבל אם משתהה זמן נוסף יש להניח בנתיים מזוזה אחרת.

5. וְצִינוּנוּ לְקַבּוֹעַ מְזוּזָה

ספק: מובא ב**פתחי תשובה** (סימן רפט ס"ק א) דעת **הלשון לימודים** שאם הוריד את המזוזה למסורה לבדיקה, יש ספק האם צריך לברך כשחזרו וקובעה. ומבאר הפתחי תשובה שאינו דומה לפושט טליתו או תפילין על דעת לחזור וללבושם, שלדעת **השו"ע** (סימן ח סעיף יד, סימן כה סעיף יב) חוזר ומברך, ולדעת **הרמ"א** (שם) אינו חוזר מברך, מכל מקום בדיקת מזוזה גרע, כי שמא נחשב שאין דעתו לחזור ולקבועה, על הצד שימצא פסול במזוזה.

לא לברך: ולדעת **הערן השולחן** (סימן רפט סעיף ד), והגר"ש **אלישיב זצ"ל** (שבות יצחק חלק ח פרק כ אות ה עמוד רנה), והגר"ח **קניבסקי זצ"ל** (מסכת מזוזה סימן רפט ס"ק ו), ו**תשובות והנהגות** (חלק ב סימן תקנא), אין לברך על המזוזה, שכן הוא הדרך להורידה ולבדוקה ולחזור ולקובעה, אלא אם כן החזירה רק למחרת או בהפסק גדול והיטח הדעת.

ואם קובע מזוזה אחרת משום שהמזוזה הראשונה פסולה, לדעת **הערן השולחן** (סימן רפט סעיף ד) מברך על השניה. אולם לדעת **המרש"ג** (ש"ת י"ד סימן ז), והגר"ש **אויערבאך זצ"ל** (שיח הלכה סימן כה הערה ז), והגר"ש **אלישיב זצ"ל** (שבות יצחק שם), ו**שערי המזוזה** (פרק יז סעיף כג), גם אם מניח מזוזה יומר מהודרת אין צריך לברך, כי הברכה היא על קיום המצוה, ולא על החפצא של המזוזה, וכמו במחליף שופר באמצע התקיעות שאינו חוזר ומברך.

באותו מקום: לדעת **הגר"ש ז"א אויערבאך זצ"ל** (הליכות שלמה הלכות ציצית פרק ג דבר הלכה לה), ו**תשובות והנהגות** (חלק א סימן תרמט), מזוזה שהיתה קבועה במקום ודאי חיוב, אין להעבירה למקום שהוא ר"ק ספק חיוב, כמבואר **במשנ"ב** (סימן טו ס"ק א) שלא להחיר ציצית משלילת גדול, ולהשיב אותה בטלית של קטן שחיובו רק מדרבנן. והאריך בזה **בשערי המזוזה** (פרק יד סעיף כ), והסיק שלכן כשמוריד את המזוזות יעשה סימן על כל מזוזה היכן מקומה.

הקולא בשל רבים כדי שלא יבואו לידי סכנה (שמזוזה של רבים יש בה יותר פרטום) הקילו עליהם בבדיקה כמה שאפשר, ולכן הביאה הגמ' את המעשה של ארטבין שבא לידי סכנה.

וכתבו **בבירור הלכה** (סימן רצא עמוד שעט) ו**בשו"ת רבבות אפרים** (חלק א סימן לד) שגם בזמננו שאין מצוי סכנה, מזוזה של רבים נבדקת רק פעמיים ביוגל משום דלא פלוג חכמים. מאידך **בהערות הגר"ש אלישיב זצ"ל** (יומא דף יא), כתב שיש נפק"מ בין הטעמים, במזוזה של רבים במקום שאין סכנה, לדעת הריטב"א חוזר החיוב בדיקה פעמיים בשבוע כמו בשל יחיד, ולרש"י גם כשאין סכנה חייב רק פעמיים ביוגל. הרי שסובר הגר"ש שרק כשיש סכנה בפועל בודק פעמיים ביוגל. **טעם שלישי:** כותב **בספר האשכול** (הלכות מזוזה דף עו:), מזוזות יחיד נבדקות פעמיים בשבוע, כי אינה נשמרת כל כך וניזוקת מעיפוש ומים, אבל מזוזה של רבים הכל שומרים אותה כשיצאים ונכנסים, ולכן מספיק לבדוקה פעמיים ביוגל.

וכתב **הב"ח** (סימן רצא ס"ק א), וקעין זה **בחתם סופר** (ש"ת סימן רפג), ו**בפתחי תשובה** (ס"ק ג), הביאו הגר"ח **קניבסקי זצ"ל** (בביאורו 'מזוזות ביתך' על מסכת מזוזה סימן רצא אות א), לגבי מבנה גדול שמכיל הרבה בתים, ועושים מזוזה ביחד בפתח הסמוך לרשות הרבים נקרא של יחיד שצריך בדיקה פעמיים בשבוע, וכפי שמדויק **מר"י** (יומא יא. ד"ה ושל רבים) שרק בפתח חצירות ומדינות ועיירות נקרא של רבים. וכתב **בחוט שני** (מזוזה עמוד קלו) שמזוזה בפתח חדר המדרגות של הבנין דינה כמזוזה של יחיד, ואילו בפתח בית כנסת או בית מדרש דינה כמזוזה של רבים.

4. כשאין חזקה יבדוק מיד!

חזקת כשרות: הכלל האמור "בשל יחיד פעמים בשבוע, בשל רבים פעמיים ביוגל" מתייחס רק למזוזה שנבדקה כדין בשעת קביעותה, ויש 'חזקת כשרות' על המזוזה, אבל באופן שפקע חזקת כשרות של המזוזה, צריך לבדוקה מיד לורוד שהמזוזה עדיין בכשרותה ולא נסדקו או נמחקו האותיות, כמפורט באופנים הבאים.

שינוי מקום: מבואר **במסכת מזוזה** (פרק ב הלכה ד, והובא גם בפרשה סדורה סימן רצא ס"ק ג), הכל שוין שאם היה מעבירה ממקום למקום, שצריכה בדיקה. וכתב הגר"ח **קניבסקי זצ"ל** (פרשה פתוחה שם, פרשה סדורה אות עא), טעם הדבר משום שבמקום החדש אין למזוזה חזקת כשרות. ועוד משום שמתקלקל על ידי ההורדה. ולפי טעם זה אפילו אם הורידה על מנת לחזור ולקבועה באותו בית עצמו צריכה בדיקה, והייתה שפוטקים לא הובא דין זה כלל. והוסיף, שלפי ברייתא זו הוא הדין אם מעביר פרשיות של תפילין מבית אחד לבית אחר, או ציצית לטלית אחרת צריכין בדיקה.

מקום התורפה: כתב **בערוך השולחן** (סימן רצא סעיף א) שאם המזוזה נמצאת במקום שיש בו לחלוליות ומצוי בו ריקבון, או בשמש, צריך לבדוקה תדיר לפחות פעם בשנה, וכתב שכן הוא נוהג. וכתב **בשערי המזוזה** (פרק כ הערה י) שחשש ריטיות מצוי במזוזה בשערי בתים חצרות ומרפסות שעלול להתקלקל מהגשמים, ולעיתים מוצאים שהקלף קרוע ומבוזבז, או שנמחקו האותיות.

והוסיף בערוך השולחן וכן כתב **בפתחי תשובה** (ס"ק א) בשם **מהר"י מלכו** (כתב יד סימן קמב), שגם אם מצא 3 מזוזות מתוקנות שלא התקלקלו, צריך לבדוק את כולם, ולא שייך בזה חזקה, משום שכל מקום שונה מחבירו.

משיב כהלכה

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. זמני הבדיקה: מזוזה של יחיד והוחזקה בכשרות, נבדקת פעמיים בשבע שנים, ושל רבים נבדקת פעמיים ביובל. אנשי מעשה בודקים כל שנה בחודש אלול.
- ב. הגתה: עיקר ההגה מחשש ריקבון, ולא חייבים לכך מגיה מומחה שבקי בחסירות ויתירות, ומכל מקום יש הידור לתת למומחה.
- ג. רשות הרבים: 'מזוזה של רבים' = שערי חצרות מדינות ועיירות, וכן בתי כנסת ובתי מדרש, אבל חדר מדרגות דינו כשל יחיד.
- ד. אין חזקה: נולד ריעותא במזוזה (גשמים, צבע, וכדומה) נבדקת מיד. מעבירה ממקומה למקום אחר נבדקת מיד. מקום המועד לריקבון כגון שמצוי לחלוטית, יבדוק לפחות פעם בשנה.
- ה. בזמננו: כיום המזוזות סגורות ומוגנות ועומדות בחזקת כשרות ואין חייבות בבדיקה, ויש חולקים שגם כיום חייבות בבדיקה.
- ו. בינתים: הסיר את המזוזה על דעת להחזירה אחר הבדיקה, נחלקו אם מותר לשהות כעת בבית ללא מזוזה.
- ז. ברכה בחזרה: כשמחזיר את המזוזה, לרוב הפוסקים אין לברך, ואם היה הפסק והיחס הדעת גדול או שעבר יום ירך, ואם קבע מזוזה אחרת, נחלקו הפוסקים האם צריך לברך.
- ח. העברת המזוזה: אין להעביר מזוזה ממקום שחייב בודאי למקום שחייב רק מספק.

ההגרלה השבוע על 100 שקל מזומן

הזוכה בהגרלת גיליון 359 בסך 100 שקל מזומן

האברך המופלג הר"ר מאיר כהן שליט"א

כולל 'אור יחזקאל' מודיעין עילית

שאלה: מהו התוקף ההלכתי של הגהת סת"ם באמצעות מחשב?

האם הגהה באמצעות תוכנת מחשב מהווה תחליף להגהת אדם, האם כיום יש חיוב להגיה במחשב או שהוא רק בגדר המלצה? ומה הבדל בזה בין חסרות ויתירות לצורת האותיות?

מקורות: **שבט הלוי** (חלק ז סימן ב); **הליכות שלמה** (חלק א פרק יב דבר הלכה מספר 131); **חוט שני** (נושאים שונים סימן לב סעיף ט); **להורות נתן** (חלק ו סימנים א-ג); **מנחת יצחק** (חלק י סימן פט); **משנה הלכות** (חלק יא סימן קיד); **באר שרים** (י"ד סימן קה); **תשובות ונהגות** (חלק ב סימן צט, חלק ג סימן שכו); **ועד לשכת הקודש** (חלק א עמוד רעו); **מסורת סת"ם** (מכתבי פוסקי הדור).

במדרוז זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

כדי להשיב ולהכנס להגרלה, מספיק לעיין במראה מקום אחד! נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד) באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולח 4

2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'

3. בחדר 'קול השלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'

4. במקס מספר 1532-6507823

5. במייל 5047867@gmail.com

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת

האשה הצדקנית והחשובה מרת רות ע"ה בת הר"ר יעקב זצ"ל נלב"ע י"ח סיון - בצל כנפכי יחסיון" ת.ג.צ.ב.ה.

עדכוני הלכה

אזהרה

המזוזות והפרשיות הפסולות המוכנסים למילי הגיהה נשדדים מיד יום ע" נכלים המוכרים אותם ממנהלים לנישנים תמימים

זהירות מרמאים

אזהרת הקדמונים: כאשר מניחים סת"ם פסול בגניה לזוהר שלא יוכלו הרמאים למוכרו בחזקת כשרים.

לחתוך: כתב בספר **קול סופרים** (הלכות תפילין סימן א) בשם **הפרי מגדים** ו**ספר הזכויות** שיעשה קרע בין השיטין שלא יוכלו הרמאים למוכרו ככשרים.

לא לחתוך: מאידך כתב **במעורר ישנים** (סימן קעד, הובא במסכת מזוזה סימן רצא שער הציון ס"ק ט), שאם מצא פסול במזוזה אין לחותכה משום משחית דברי קדושה, אלא יגנזה היטב שלא ימצאנה אדם שאינו הגון וימכרנה בחזקת כשרה.

נושא הגיליון הבא:

'דין הגהת מחשב'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

ברכת מזל טוב להג"ר בנימין קרלנשטיין שליט"א לרגל הופעת ספרו החדש "ים ודרום ירשה" בענין גבולות ארץ ישראל בליווי מאות תמונות ומפות מרהיבות. ניתן להשיג: בחנויות הספרים המובחרות, ובבית המחבר אור החיים 4 קרית ספר.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט

שיעורים וימי עיון

בית הוראה טלפוני

בירורי הלכה אקטואליים

קו מידע הלכתי

חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל: בית הוראה מערכת הגיליון

פקס: 02-6507823